

Hírlevél

2004. november
VIII. évfolyam különszám

A Bajtársi Egyesületek Országos Szövetségének időszakos kiadványa

A kiadvány térítésmentes, sokszorosítható

Kézfogás a honért

A XIII. Katonanemzedék Találkozó

Sipos Géza nyugállományú ezredes elnöki megnyitójában, annak bevezető részeként, üdvözölte a meghívott vendégeket, három ország partnerszövetségei részéről megjelent képviselőket, és a katonanemzedéki találkozón első alkalommal résztvevő szponzorokat. Röviden összefoglalta a katonanemzedéki találkozók eddigi tapasztalatait és egyértelműen megerősítette, hogy nem kell változtatni a korábban kitűzött célokon. Emlékeztette a résztvevőket arra, hogy miért példaértékű a társadalom számára is a különböző katona generációkhoz tartozó személyek kötetlen beszélgetése a XIII. alkalommal megrendezett találkozó. Elmondta, hogy a találkozó mindig is alkalom arra, hogy tisztelettel és kegyelettel fejet hajtsunk mindazok előtt, akik évszázadaink során önként vagy parancsra életüket áldozták, s lettek hősök vagy a parancsoló kényszer áldozatai a haza védelméért folyó küzdelmeknek.

A katonanemzedéki találkozók alkalmat teremtenek arra is, hogy aktuális, társadalmi, politikai, katonai kérdések-

ben is kifejezzük véleményünket. Sipos Géza röviden szólt az október 15-re tervezett nyilas demonstrációról. Hangsúlyozta, hogy a szövetség erejét, tudását, tapasztalatait arra fordítsa, hogy a

ja, a családi és iskolai nevelés mellékhatása, kudarcának ékes bizonyítéka. A BEOSZ tagjai felé kiemelte: „a fasizmussal szemben a humanizmus sem létezik harc nélkül. Semmit sem ér annak a demokratizmusa, aki azt hiszi, elég ha van törvény, mely dolgozik helyette, ő maga megúszhatja a személyes felelősségvállalást és vele a konfrontációt, a nyílt küzdelem kockázatát, ma éppen a

BEOSZ a szabadságra, a demokráciára, a haza és minden ember tiszteletére való nevelés terepe legyen. „Nem kell reklámot csinálni olyan fiataloknak, akiknek szélsőséges gondolkodásmód-

rasszisták ellen. Mit ér, mennyit ér az a BEOSZ-tag, aki kényelmes foteljában ül és szörnyülködik.”

Elnöki megnyitójában Sipos Géza a továbbiakban konkrét példákon keresztül bizonyította a BEOSZ érdekképviselési munkájának területeit, illetve az elért eredményeket. Kiemelte a Honvédelmi Minisztériummal, valamint a honvédségi érdekképviselési szervekkel való együttműködés fontosságát. Majd a résztvevőknek azt javasolta, hogy közfelkiáltással fogadjanak el egy nyílt levelet a Magyar Köztársaság polgáraihoz, amelyet küldjenek el a Kormánynak, az Országgyűlés pártjainak, az országos médiáknak. A résztvevők egyértelmű helyesléssel e levelet elfogadták és javaslatot tettek a levél aláíróinak személyeire.

Az elnök kezdeményezte, hogy a

(Folytatás a 2. oldalon)

résztvevők éljenek e katonanemzedéki találkozó adta lehetőségekkel, javasolta a kötetlen beszélgetéseket. A megjelent hivatásos tisztek felé szólva elmondta, hogy „akiket csalékony és kényes viták segítségével oktattak, semmit sem tudnak az emberekről, sem természetük teljességéről, szellemüket nem táplálja a valóság ismerete, az élet dolgainak megtapasztalása, híjával vannak a megfontoltságnak, ítélőképességük, tanácsaik rendkívül gyengék és mégis lehetővé válik számukra az emberek sorsát eldöntő tisztség elnyerése.” Ajánlotta figyelmükbe, hogy akik már kora ifjúságtól fogva a tudás bőségét élvezik, a legjobb gondolkodásmódra tesznek szert, intézményesítik a civilizált szokásokat, jogokat, törvényeket, amelyek

nélkül egyetlen állam sem maradhat fenn.

Az idősebbek felé szólva közmondásokat idézett azokra a helyzetekre gondolva, amikor mindenáron át akarjuk adni tapasztalatainkat. Jusson eszünkbe az orosz szólás: „Idegen kolostorban ne akard a saját rendtartásodat bevezetni.”

Vagy az indián közmondást: „Lépj bele társad mokaszinjába, hogy megtudd milyen a sorsa.” Mi idősebbek – folytatta az elnök – ne sajnáljuk az elismerő, dicsérő szavakat a fiatalabbaktól. Ezért ma minden szolgálatot teljesítő katona bajtársunknak mondjunk köszönetet az eddig elvégzett munkájukért és kívánjunk erőt, egészséget a jövő feladataihoz.

Az elnök e ponthoz érve kezdeményezte, hogy a résztvevők küldjenek jó kívánságokat, köszönetet tartalmazó nyílt üdvözlést a különböző missziókban szolgálatot teljesítő bajtársaknak.

A BEOSZ elnöke a katonanemzedéki találkozó résztvevőivel röviden ismertette a szövetség 2004. illetve 2005. év főbb feladatait, kiemelve közülük azokat, amelyek a honvédelem gondolatának erősítését szolgálják.

Tisztelt nemzetközi misszióban szolgáló katonabajtársaink!

A Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége 2004. október 1–3-án tartotta a hagyományos, három Katonanemzedéket összefogó, immár XIII. Találkozóját. Az itt megjelent mintegy 300 fő nyugállományú, aktív és szerződéses katona, valamint tanintézeti hallgató nevében tisztelettel és szeretettel köszöntünk Benneteket, a nemzetközi missziókban szolgálatot teljesítő katonákat, akiknek tevékenységét az egész nemzet nagy figyelemmel kíséri.

A XIII. Katonanemzedéki Találkozó fő témájaként az önkéntes haderőre történő áttérés feladatai, a nemzetközi missziókban szolgálatot teljesítők szerepe, helytállása, – melyek a Ti jelenlegi küldetéseknél is nagyon fontos követelményei, – és a katonaköltő Balassi Bálinthoz kapcsolódó évfordulók megünneplése kerültek terítékre.

E helyről üzenjük és kívánjuk Nektek, hogy vívjatok ki elismerést szövetségeseink és a világ békeszerető társadalma körében. Képviseljétek méltóan hazánkat és mutassátok be a legszebb magyar katonai erényeket, hozzatok dicsőséget szüleiteknek, hozzátartozóitoknak, bajtársaitoknak, magatoknak.

A Katonanemzedéki Találkozó valamennyi résztvevője nevében kívánunk Nektek jó erőt, egészséget és szerencsés hazatérést szereteteinek körébe.

Balatonkenese, 2004. október 3.

Sipos Géza nyá. ezredes
Elnök

(Végh Ferenc nyá. vezérezredes)
nyugalmazott nagykövet, a BEOSZ
Tanácsadó Testület elnöke

KÉPEK A BEOSZ ÉLETÉBŐL

A találkozó sztárjai

Eszmecsere a világbajnok pilótával

Interjú az alelnökkel

Borkóstolás a szlovák bajtársainkkal

„Aki vitézségből is példát adott”

Balassi Bálint születésének 450. évfordulója tiszteletére október 14-én a HM Kommunikációs Főigazgatósága a BEOSZ és a Balassi Bálint Bajtársi Egyesület a HM Kulturális és Szabadidő Központ színháztermében emlékünnepséget rendeztek, amelyen a vidéki Bajtársi egyesületek is részt vettek.

Az emlékünnepséget megnyitó beszédében Bocskai István kommunikációs főigazgató helyettes hangsúlyozta, hogy a 450 éve született Balassi Bálint nagytehetségű költő és igen bátor katona volt. Költészetének meghatározó élményanyaga a haza védelméért vívott harc, a végvári élet volt. Verseiben a haza védelmezőivel kapcsolatban olyan magatartási formát és morális parancsokat fogalmazott meg, amelyeket a napjainkban szolgáló katonáknak is magukénak kell vallani. Az az élet, az a hősiesség, amelyet Balassi Bálint verseiben megénekel a mai kor katonái számára is iránymutató, hiszen a most megszülető önkéntes haderő katonáinak is, – ahogy a költő megfogalmazta – „emberségből példát, vitézségből formát” kell adni.

Az emlékünnepségen dr. Czigány István alezredes,

hadtörténész Balassi kora és katonai pályája című előadásában részletesen elemezte az 1554. október 20-án Zólyomban született költő katonai pályafutását, életútját az egri katonáskodástól, az esztergomi vár védelméig. Czigány István hangsúlyozta, hogy Balassi Bálint az egri hadnagy, bátor katona és rendkívül művelt ember volt.

Kőszeghy Péter irodalomtörténész, a Balassi Kiadó igazgatója Balassi költészetének elemzésekor kiemelte, hogy magyar nyelvű szerelmi költészet Balassi Bálint előtt nem volt. Szerelmes verseitől – amelyek csak 1874-ben a Radványi levéltárból kerültek elő – a költő kifejezések szépségével olyan féktelen szilaj szenvedélyek és őszinte vágyakozások fogalmazódnak meg, hogy sokáig ezt a dalköltői szintet senki sem érte el. A „Júlia ciklus” és a Céliához írt versek egyaránt a magyar lírai költészet első művészi színvonalon álló alkotásai.

Több évszázados méltatlan mellőztetés után ma már Balassi Bálint szerelmes versei és vitézi énekei a magyar irodalmi életben az őt megillető kiemelkedő helyet foglalják el.

Az emlékünnepséget záró részeként a Honvéd Együttes dallal, zenével és tánccal idézte fel Balassi Bálint életét és korát.

Létrejön az önkéntes haderő

A XIII. Katonanemzedéki Találkozón részt vett és felszólalt Iváncsik Imre, a HM politikai államtitkára is.

Elmondta, hogy számára is – aki a ceglédi tüzéralakulatnál szolgált két évig – nagyon sokat jelentett a katonaszolgálat. Nemcsak fegyelmezettebb, katonailag képzett lett, hanem embersegből is példát kapott és életre szóló barátságot is kötött.

Most, hogy az önkéntes haderő felállításáról született döntés, belátható – hogy miután a világon jelenleg 141 országban van fegyveres erő, s ebből 68 önkéntes hadsereg – nálunk is időszerű volt ez az elhatározás.

Velünk együtt lesz önkéntes hadserege Olaszországnak, Portugáliának, Spanyolorzágnak, ennek küszöbén van Szlovákia, Csehország és Szlovénia is.

Eddig mintegy 8–10 alkalommal négypárti, ezenfelül kétoldali tárgyalásokra került sor a Honvédelmi Minisztériumban annak tisztázására, hogyan lehetne egy olyan intézményt kialakítani, amely a sorkatonai szolgálati kötelezettséget békeidőszakban eltörli, ugyanakkor lehetőséget teremt rá, hogy egy esetleges nehéz helyzetben az ország védelme biztosítható legyen.

A tárgyalások során a Fidesz képviselői folyamatosan változtak, és álláspontjuk is állandóan módosult. Az is nyilvánvaló vált: a közvélemény előtt nem vállalták a sorkatonai kötelezettség eltörlésének ellenzését, így aztán manőverezve próbálták lehetetlenné tenni a jogi szabályozást.

Amennyiben a Fidesz a parlamentben más döntést hoz, akkor is megszűnik a sorkatonai szolgálat, a sorozást azonban fenn kell tartani, amelynek nagyon súlyos anyagi kihatásai is lehetnek.

Végül Iváncsik Imre arról szólt, hogy jövőre a középiskolákban kötelező tantárgy lehet a honvédelmi ismeretek, majd elmondta a honvédelmi tárca nagyra értékeli a BEOSZ tevékenységét és a jövőben is támogatni fogja.

Sramkó Mátyás alezredes iraki élményeit idézte

Mikita János vezérőrnagy, a HM Vezérkari Főnökség törzsigazgatója felszólalásában a missziókban szolgáló magyar katonák helytállásáról szólt és hangsúlyozta, hogy különösen Irakban és Afganisztánban – a veszélyek ellenére – nagyon derekasan helytáll a magyar kontingens.

Úgy vélekedett, hogy várhatóan csökkenni fog az Irakban tartózkodó nemzetközi kontingens létszáma, mert a választások után „az iraki önkéntes szabad haderő” átveszi a nemzetközi misszió feladatait.

Mint mondta, a 26 NATO-tag-állam közül a hadsereg és a külföldön szolgáló katonák létszámának arányait tekintve Magyarország a hatodik. Másfél-két évvel korábban a kormány azzal számolt, hogy minden évben egytized százalékos GDP-arányos növekedés lesz a védelmi költségvetésben. A vállalások ütemén most módosítani kell, de „nem a programot változtatjuk meg, csak a végrehajtás ütemét”.

A köztársasági elnök levele

TISZTELT TANÁCSKOZÓ KÖZÖSSÉG!

Örömmel teszek eleget a megtisztelő felkérésnek, hogy köszöntsem a Katonanemzedékek XIII. Találkozójának résztvevőit. Különös megelégedéssel tölt el az a tény, hogy a szervezők és az itt helyet foglalók hivatásszeretetének köszönhetően immár közel másfél évtizede visszatérően gyűlnek össze. Ezt azzal a nemes szándékkal teszik, hogy emlékeztessék egymást azokra az elvekre, értékekre és normákra, amelyek örök érvénnyel kapcsolják össze a honvédség kötelékéhez tartozók különböző generációit: az aktív szolgálatot teljesítő tiszteket, tiszthelyetteseket, szerződéses honvédeket, ifjú tanintézeti hallgatókat és a sokat tapasztalt nyugdíjas katonákat. Kérem, fogadják nagyrabecsülésemért ezért e jeles szándék megvalósításában tanúsított kitartó szorgalomért!

Az Önök találkozóinak érdeme éppen az, hogy a múltat az azonosságtudatukra hivatkozó jelen és jövő építőköveként is fel kívánják használni. S büszkén mondhatják el, hogy mindehhez bőven van miből meríteniük, hiszen a magyar história gazdag és jeles honvédelmi hagyományokra tekinthet vissza, ebből két kiemelkedő jelentőségű történelmi példát említek. Emlékezhetünk azoknak a honvédeknek az érdemeire, akik a hon és Európa védelmében Nándorfehérvárnál útját állták a kontinens belseje felé özönlő oszmán túlerőnek, vagy emlékezhetünk azoknak az érdemeire, akik 1848–49 szabadságharcának forradalmas hónapjaiban példás áldozattal álltak ki a nemzeti függetlenségért és a társadalmi haladásért.

TISZTELT TANÁCSKOZÓ KÖZÖSSÉG! KEDVES BARÁTAIM!

Önök a mai napon Balassi Bálintot választották tanácskozásuk egyik központi témájának. Balassi Bálint nemzeti kultúránknak közel fél évezreddel korábban élt nagysága. Ez a kivételes érdemű katonaköltő a török uralom nyűgében vergődő Magyarországon a reneszánsz kor emberére jellemző virtus képviselője volt. Ami nem kevesebbet jelentett, mint hogy egyfelől birtokosa volt a szellemi műveltségnek, a hon-szeretettől vezérelt szabadságvágyának, másfelől a harci cse-

lekményekre felkészült harcos, aki a szabadság védelmében tevékeny szerepet vállalva, végül Esztergom ostrománál esett el.

Némiképpen nagyvonalú párhuzamot vonva, elmondhatjuk, hogy modern korunk haderejének általános fejlesztési elveit tekintve magunk is a sokoldalúan felkészült és áldozatkész személyiségekben látjuk megvalósulni a XXI. Századi katonaidéált.

A katonákra minden korban jellemző szolidaritás, példamutatás, bajtársiasság és hagyománytisztelet olyan örök emberi értékek, amelyeknek az élet minden területén érvényt kell szerezniük, mert ezek a köznapi módon értelmezett egyéni és közösségi erények egy valós katonai képességekkel rendelkező hadsereg kohéziós erejét adják.

A kohézió, az egymásért érzett felelősség egy másik forrása napjainkban a nemzetközi katona szerepvállalásokban az elmúlt tíz évben szerzett tapasztalat. Ennek is köszönhetően felgyorsult a haderő átalakítása, kör vonalazódik az új szellemiséggel és képességekkel rendelkező haderő. A balkáni, az afganisztáni és iraki hadműveletekben több mint ezer magyar katona teljesít szolgálatot, működik közre valós harci tevékenységekben a többi NATO-tagállam katonáival.

Ezeknek hadművelleti feladatoknak merőben új minősége és tapasztalatai alapján a szolidaritás, példamutatás, bajtársiasság és hagyomány fogalmait új tartalmakkal is ki kellett és kell egészíteniük, át is kellett értelmeznünk, – hogy az emberiség alapértékeit óvó honvédség gyakorlati munkája során még eredményesebben élhessen velük!

KEDVES BARÁTAIM!

Kívánom hogy együttműködésük erősítse meg Önöket az összetartozás tudatában, ajándékozza meg mindannyiukat a történelmi múltból és a mindennapjainkból itt megidézt, a katonai közösségeket éltető hagyományok és értékek összeszámlálásának örömteli élményével!

Ennek jegyében kívánok Önöknek tanácskozásukhoz sok sikert, hasznos és kellemes élményeket!

Budapest, 2004. október 2.

Mádl Ferenc

Az utolsó centivágások

A sorkatonai szolgálaton alapuló Magyar Királyi Honvédséget az 1868. december 4-én elfogadott negyvenedik törvénycikk alapján szervezhatték meg. A XXI. Század biztonságpolitikai környezete most lehetővé tette, hogy 2004. november 3-ától békeidőben csak önkéntes vállalás alapján – hivatásként vagy szerződéses jogviszonyban – valósuljon meg a hon védelme, s 136 év után történelemmé váljon a sorkatonaság intézménye.

A fővárosban, a Hősök terén állították fel a jelképes, harminc méter hosszú centit, melynek első, háromméteres darabját Göncz Árpád, a Magyar Köztársaság volt elnöke, dr. Szenes Zoltán altábornagy, a HM HVK főnö-

ke, Havril András altábornagy, a HM HVK főnökének helyettese, dr. Komor Levente, a HM humánpolitikai helyettes államtitkára és Bródy János előadóművész vágta le; jelképesen megrövidítve a jelenleg még szolgáló 1831 sorkatona szolgálati idejét.

A második nap a BEOSZ, a HOKOSZ, a HTBK és a MATASZ képviselői valamint a Republik zenekar két tagja vágta le a második centit. A BEOSZ elnöke – Sipos Géza nyá. ezredes – az ünnepségen arról szólt, hogy a sorkatonai szolgálat nemcsak állampolgári kötelezettség, hanem gyakran a férfiaság mércéje is volt. Ma már új helyzet van, s ezentúl csak az megy katonának, aki ilyet szeret.

Bocskai István emléktúra

Amit egy sikeres kirándulásról érdemes továbbadni...

A BEOSZ elnöksége szervezésében, és a debreceni tageszerveület házigazda szerepében október 15–17-én került sor az álmósi koszorúzási ünnepségekhez is csatlakozó Bocskai emléktúrára.

Az Elnökség felkarolva a debreceniek kezdeményezését, miszerint a Balassi és Bocskai emlékek kapcsán vetélkedőt és kirándulást hirdetett Debrecenbe a BEOSZ-tagszervezetek részére, jelentős hozzájárulással támogatta az ötletet és némi regisztrációs díj ellenében lehetővé tette a háromnapos túrán való olcsó részvételt.

Az emléktúrára a Nyugat-Dunántúli Régióból a szombathelyiek és győriek csatlakoztak jelentős számban, a Köz-ponti Régió kicsiny, de lelkes csapattal képviseltette magát. Az Észak-alföldi Régió küldöttsége a gyöngyösi és a szolnoki csapatából tevődött össze.

A házigazdák is kiegészülve, a több helyszínen megjelenő és megemlékező BEOSZ-tagság létszáma végül 175 főt tett ki.

A pénteki napon az utazást követően

nagyon kedves fogadtatásban volt részünk a debreceni házigazdák részéről. A megyei hadkiegészítő parancsnokságon színvonalasan megszervezett vetélkedésen túl frissítővel és tízóráival várták a vendégsereket, s ráadásul tetszetős kiállítási anyaggal lepték meg az érkezőket.

A két évforduló eseményeiből szerkesztett szellemi totó kitöltését vállaló hat csapat közül a helyiek hadkiegészítő parancsnokságának csapata lett az első, a szombathelyiek és a debreceni rendőrség csapata előtt.

A Kossuth laktanyában elfogyasztott ebédet követően meglátogattuk a 32. Bocskai Könnyűlövész Dandár újjáalakított, sok emlékekkel kibővített és nemrég megnyitott csapattörténeti múzeumát.

Délután a városban, a Kálvin téren álló Bocskai szobornál katonai tiszteletadással több szervezet csatlakozásával koszorút helyeztünk. Az elnökség és a helyi tageszerveület nevében dr. Lovasi Gábor alelnök és Szarka János koszorúztak.

A látogatás programban a Déri Múzeumban a helytörténeti emlékek és a méltán világhírűvé vált Munkácsy-trilógia megtekintésével folytatódott. A múzeum főigazgató asszonya a látogatást kérésünkre ingyenesen engedélyezte, amit ezúton is megköszönünk.

A szálláshely elfoglalását követően a MÁV Klubházának éttermében vacso-

ráztunk, amelynek terítéke és fogásai feldobták az amúgy is örömteli hangulatot. A helyiek bejáratott egy személyes zenekara fáradhatatlanul „húzta” a talpalávalót és a hálás közönség nem kérte magát, hanem önfeláldozóan táncolt. A jó hangulatú estét vidám nótázás követett, ami a szálláshelyig az autóbuszokon is folytatódott.

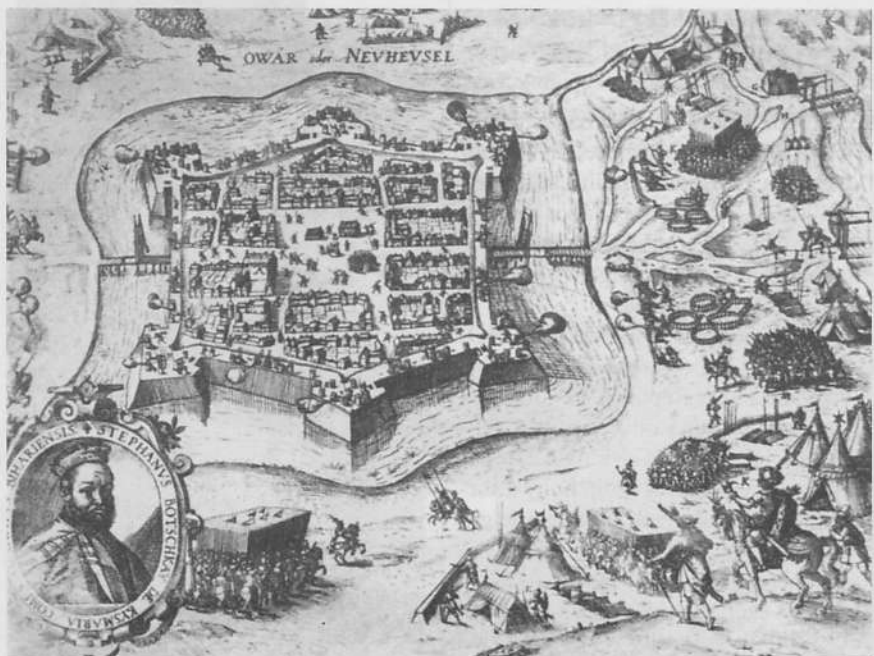
Másnap még mindig napsütéses, reménykeltő időben indultunk Hajdúszoboszlóra, ahol a város főterén történt megemlékezést és koszorúzást követően a helyi Bocskai Múzeum tárgyi emlékeit tekintettük meg.

A délutáni fürdőlátogatás már szemer-kelő esőben történt, de ez senkinek nem vette kedvét, hogy akár nemcsak a fedett részben, hanem a szabadban is vidáman lubickoljon. Éhesen, de megtisztultan utaztunk vissza a szállásunkra. Vacsora után még a bulizni vágyók kedvét is elvette a kilátástalanná vált idő, így aztán korán ágyba kerültek a pihenni vágyók.

Kirándulásunk harmadik napján Álmósra, az országos megemlékezésre és koszorúzásra indultunk. Igen jóleső örömmel vették tudomásul a helyi szervezők, hogy szövetségünket szép számú küldöttség képviseli. Kapóra jött a nagyszámú vendég, hiszen az időjárás bizony sok környékbeli embert elriasztott a részvételtől. A koszorúzók természetesen egyenruhában élvezhették végig az égi „áldást”. Az álmósi polgármester úr nagyon megsajnálhatott bennünket, „ázott csirkéket”, mert mindannyiunkat meghívott az ünnepséget követő fogadásra, ahol igazán bőséges eszem-iszom következett. Nagyon jól esett ez a kedves invitálás, mert étvágyunk kielégítése mellett száraz, meleg helyre is kerültünk, ami kedvezően hatott ránk a hazaindulás előtt.

Mindenki véleményét tolmácsolva elmondhatjuk, hogy tartalmas és élménydús kirándulás részesei voltunk. Köszönhető a kedves és figyelmes házigazdának, akik fáradtságos munkával szervezték meg minden programunkat. Köszönhető ez mindazoknak, akik vállalták az utazást és személyes jelenlétükkel, segítő együttműködésükkel alakították az amúgy is emelkedett hangulatunkat.

Daróczy Ferenc
nyá. alezredes
ügyvivő

Balassi Bálint a költő és katona

Balassi Bálintot évszázadon át csak a kulturális, szellemi élet szakavatott képviselői ismerték, „istenes énekei” után, amelyek Rimay János verseivel együtt a XIX. Századig több kiadásban jelentek meg.

Szerelmes versei, virágénekei, egy véletlen esemény folyamán kerültek elő 1874 augusztusában a Magyar Történelmi Társulat tanulmányútja alkalmával Deák Farkas a Radvánszky – család Radvány-i levéltárában ráakadt Balassi elveszettnek hitt virágénekeire, melyeket Balassi inasa és íródeákja – Hartyáni Imre másolt le, s így megmentette őket az utókor számára. A Történelmi Társulat, az akkori idők vezető irodalom történészt Toldy Ferencet bízta meg Balassi verseinek sajtó alá rendezésével, aki közben elhunyt és végül is, Szilády Áron végezte el ezt a fontos feladatot.

A több évszázados méltánytalan mellőztetés után az 1900-as évek első felében, több feldolgozásban megjelent életrajzi és verses kötetek alapján kezdte Balassi Bálint a magyar irodalmi, szellemi élet hagyományai között az őt megillető kiemelkedő helyet elfoglalni, mint a magyar lírikus költészet megteremtője.

Balassi Bálint születésének pontos dátumát és helyét unokabátyja családi bibliába írt feljegyzése őrizte meg számkra: „1554. lett Balassa Bálint 20. octobris, 9. órakor délelőtt, szombat napon, Zólyomban.” A pontosságra a horoszkóp elkészítése végett volt szükség. Balassi hetes számú énekében maga is utal az asztrológusokra, akik megjövendölték, hogy a Venus uralma alá rendelt Mérleg jegyében született költő életében a szerelemnek lesz a legnagyobb szerepe:

*Mondják jövendőlok bizonynal énnékem,
Hogy születésemben Venus megkért engem,
Arra, hogy csak magának szolgáltaison vélem.*

*Olyha, mintha hinném enmagam is ez szót,
Mert látom, hogy Venus kíván nékem sok jót,
Szerelmimben mert gyakran hoz énnékem hasznót.*

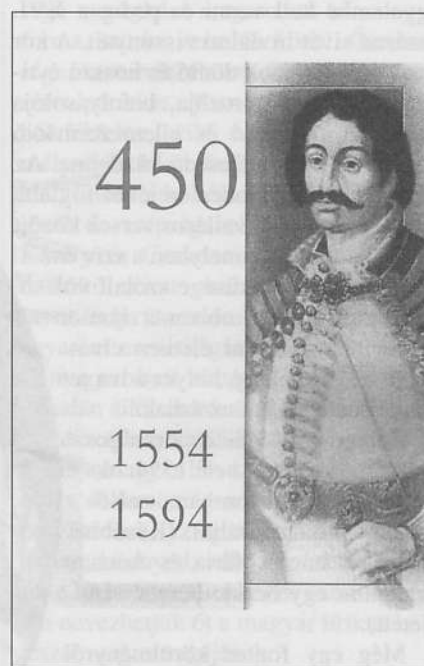
Balassi Bálint tehát 1554. október 20-án született a felső-magyarországi Zólyomban. Apja Gyarmati Balassi János, aki ekkor a zólyomi vár főkapitánya; anyja pedig Leksei Sulyok Anna. A költő szülei 1553 tavaszán kötöttek házasságot. A Balassi család a Sulyok család révén a kor nevezetes személyeivel került rokonságba: Sára az egri hősnek, Dobó Istvánnak volt a felesége; Krisztina pedig a majdani fejedelemnek, Bocskai Istvánnak adott életet.

A 14. század közepén a hatalmas birtokkal rendelkező család már – már kihalóban volt, amikor Balassi Balás újra megalapította. Róla nevezték el Ipolygyarmatot Balassagyarmatnak, majd Balassagyarmatnak.

A XVI. Századra a Balassiak Magyarországon egyik leghatalmasabb, leggazdagabb, legbefolyásosabb családjává emelkedtek és az 1500-as évektől az ország történelmében egyre nagyobb szerepet játszottak.

Bálint nagyapja: – Balassi Ferenc, előbb Szörényi, majd Horvátországi Bán, elesett a Mohácsi csatában. Nagyanyja, Perényi Orsolya, – Újlaki Miklós bosnyák király unokája – aki a mohácsi követően hét fiú árvával maradt özvegyen, közülük János (Bálint apja) volt a legkisebb. A Balassi fiúk közül – János mellett – Imre és Menyhért vívott ki országos és történelmi hírnevet.

A Balassiak házasságaik folytán Magyarországon leghatalmasabb családjával

kerültek rokonságba, és ekkor már az egész ország eseményeire befolyással bírtak.

Bálint apja: Balassi János (aki már fiatal korában híressé vált azért, hogy egy – az erejével kérkedő – hatalmas természetű spanyol zsoldost párviadalban legyőzött), Bálint születésekor a Jászok és Szolnok várában kapitánya, 1555-ben pedig a felvidéki – Árva, Turóc, Zólyom, Hont, Bars és Nógrád megyék – fölkelő nemességének főkapitánya és a bányavárosok (Beszterce, Körmöc, Selmec, Zólyom stb.) kapitánya, két vármegyei nagyságú birtok ura lett.

Börtönből szabadulva – családjával – Lengyelországba menekült, majd 1572-ben kegyelmet kapott, királyi fő ajtónál és a fellebbezési ügyek vizsgálója lett. Közben 1575-ben Kékkő várát a törökök elfoglalták, Balassi János pedig egy évre rá elhunyt. (Bálint apja a korabeli főurak és testvérei közül is kitűnt egyenes jellemével, aki öntudatos és művelt politikusként, kora ifjúságától az udvar szolgálatában nőtt fel).

Bálint anyja: Leksei Sulyok Anna, kinek egyik nővére Krisztina Bocskai György felesége (e házasságból született Bálint unokaöccse, Bocskai István erdélyi fejedelem, kinek az 1604-ben megindított szabadságharcának 400. évfordulóját is ez évben ünnepeljük); másik nővére, Sára, pedig a már említett Dobó István egri kapitány felesége volt.

A XVI. Század második felében a családi-rokonsági körülmények mellett,

Zólyom vára

a három részre szakadt ország helyzete döntő befolyással volt Bálint életének alakulására.

Még egy országos körülményt is figyelembe kell venni és pedig a XVI. század sivár irodalmi viszonyait. A kor szellemi életének döntő és hosszú évtizedekig meghatározója, befolyásolója volt a reformáció és ellenreformáció egyre terjedő és élesedő küzdelme. Az írók és költők minden erejét ez foglalta le. A nagyszámú vallásos versek között alig akadt olyan amelyben a szív őszinte, igaz egyszerűsége szólalt volna meg. Bizony ebben a komor hangulatú szellemi életben elvesztett az egyéniség, helyet adva a tanításnak, a vitakozásnak.

Ebben a családi és országos közegbe született bele 1554. október 20-án Zólyomban, – elsőszülött fiúként: Bálint. (Később még két húga: Mária és Anna, valamint egy öccse: Ferenc született).

Még egy fontos körülményről kell szólni – amely Bálint életútját végig kísérte: – A Felvidéken, a vitézkedő magyar nemesség és a végbéli katonaság, valamint a bányászatot, a kézműves ipart űző városi polgárság – főleg német – vezető tisztségviselői közötti ellenségeskedés, torzalkodás.

A pereskedések, a pro és kontra levelezések sorozata kísérte végig Bálint nem hosszú életét. Kora ifjúságától kezdve viharos volt az élete: apját, aki Bécsben magas udvari tisztséget töltött be, a bányavárosok polgári (nem nemes) vezetői hamisan és folyamatosan újabb és újabb összeesküvéssel vádolták, amelynek eredménye: vagyonelkobzások és végül a pozsonyi várba – Dobó Istvánnal – fogságba vetés, majd szökés Lengyelországba a családdal, újabb pereskedések, levelezgetések, bizonytalan egzisztencia stb. Mindezeket – a menekülést és a száműzetés nyomorúságait – Bálintnak végig kellett élnie.

Első nevelője édesanyja, a protestantizmus nagy híve, majd Bornemissza Péter a reformáció termékeny tollú írója; a Balassi család udvari papja volt. Így Bálint humanisztikus és bibliai képzettségben részesült. Az első irodalmi kísérletezéseit is Bornemissza hatását hordozza magán; (Magántanulóként négy évet Nürnbergben is tanult.) Tudott latinul, németül, törökül, a lengyel nyelvet is tökéletesen ismerte, de eligazodott az olaszban és a görögben is. Fordította Horáciust, Vergiliust, Cice-

rót, stb.). A lengyelországi menekülés, a kétéves krakkói tartózkodás után az apját 1752-ben Miksa császár ismét kegyeibe fogadta. (Ekkor nevezte ki főajtónállónak, fiát, Bálintot pedig pohárnoknak). Hazatérésüket követően a bányavárosok elfogultan német érzelmű

vezetői, minden alkalmat megragadtak a Balassiak lejáratására, egymás után küldözgették a feljelentő leveleket Bécsbe, most már nemcsak az apa, de a fia ellen is. Édesanyja (1573) és édesapjának (1577-ben) bekövetkezett halála után Bálint lett a célpont.

Már fiatalon harcolnia kellett a vándaskodások, rágalmak sorozata ellen és a vagyonából kiforgatni igyekvő, a feljelentéseket egyre-másra gyártó németbarát vezetők ellen. Szülei halála után a vagyoni megosztásért, a rokonsággal és a „jóakarókkal” mindennapossá lettek a pereskedések. Ezek a bányavárosok és Bálint között zajló pereskedések világosan érzékeltetik a „katona-költő” társadalmi helyzetét és jellemének egyéni vonásait. Nyilvánvaló, hogy gondolkodásmódját a „rendi” sőt „főrendi” – nemesi származása határozta meg. Életvonala azért van tele éles fordulatokkal, cikk-cakkokkal, mert nem tudott beilleszkedni az idegen udvar egyre abszolutikusabbá, és egyre németebbé váló vonalába. De Bálint hirtelen természete miatt sem alakulhatott ki jó viszony a bányavárosok vezetésével, hiszen a költő előtt ismeretlen volt

az alkalmazkodás mestersége, – még annyira sem mint apjánál.

Bálintnak nem maradt más, mint apja szándékának megfelelően, a vitézi élet, – aki vitézi életre szánta őt, hogy fegyverforgatással szerezzen hírt, dicsőséget, előmenetelt – Egerbe beállt végvári – katonának. Abban az időben Eger volt a nemes ifjak hadiskolája, mint annak a török elleni védelmi vonalnak a központja, amely védte az országot a budai és temesvári basák ellen. Ide érkezett az ifjú Balassi 1574-ben.

A költői hajlam kibontakozásában az egri tartózkodásnak döntő szerepe volt. Megismerkedett Losonczy Annával és nagy szerelemre lobbant iránta. Tulajdonképpen ez a találkozás és az Anna iránt érzett szerelme avatta a fiatal Balassit költővé. (Valószínű, hogy már gyermekkorukban ismerhette a hős temesvári várkapitány leányát, hiszen az 1560-as évek végén a leány – anyjával együtt – Somoskőben lakott, Balassiek kékkői és divényi várának a környékén, így feltehetően a fiatalok már akkor vonzalmat is éreztek egymás iránt, amit bizonyít Bálintnak a „Losonczy Anna nevére” c. versének utolsó négy sora:

„Az, ki most ezeket összeszedegette,
Szeretője után kesereg szívében
Ki más szív kezére (szabad kezére)
Mint tudatlan ember – ok nélkül ereszte”

Anna 1567-ben férjhez ment Ungnád Kristófhhoz, aki később Dobó Istvánt váltja az egri vár kapitányi tisztségében, így 1570-től Annának Egerbe éltek. Amikor újra találkoztak Balassi Bálint féktelen szerelemre lobbant a fiatal asszony iránt, aki – egyelőre – ellenállt. Ez időben születnek Balassi lírai költészetének legszebb szerelmes versei, a magyar lírának máig is remekei, különösen a „Júlia dalok”: a boldogtalanságnak, búsongó epekedésnek, vég nélküli panaszoknak és esdeklésnek páratlanul álló megnyilatkozásai.

A viszonzatlan szerelme miatt Bálint dacos haragjában (1575-ben) 200 aranyért beállt Békesi Gáspár katonájának és hadba indult Báthory István ellen. E csatában sebesülten fogságba esett, de Báthory István erdélyi fejedelem – a későbbi lengyel király – kegyeibe fogadta.

Gyulafehérváron a fejedelmi udvarban vidám, gondtalan élet következett. Itt ismerkedett meg – többek között – Bebek Judittal, Csáky Borbálával, Morgai Katával, akiket verseiben meg is énekelt. (Hagymásy Kristófné szívében

pedig egészen mély érzelmeket ébresztett). A gondtalan – vidám élet közben a török porta – amelynek a Balassiak sok kárt és gondot okoztak – folyamatosan követelte Bálint kiadatását, de sem Báthory István, sem az erdélyi fejedelem-ségben őt követő Báthory Zsigmond nem voltak hajlandók kiadni a töröknek. Amikor a török fenyegetődzése már tarthatatlanná vált Zsigmond unokatest-véréhez, Istvánhoz a lengyel királyi udvarhoz, Krakóba küldte Bálintot. (Ezen útján jut el Sárospatakra – 1577-ben – ahol a rövid tartózkodása alatt több görög költő és író művét magyarra fordította.) Krakóban ismét vidám napok és újabb futó szerelmi lángolások, kalandok következtek, azonban egy pár hónapos ott tartózkodás után már újra a felvidéken van, hogy a nemrég elhunyt apja emlékére a bányavárosok előkelőségeinek ismételt, újabb hűtlenségi gyanúsításaitól megtisztítsa. Ekkor keresi meg – a Liptói Megye Tanács ajánlására, – a megye országgyűlési képviselője és őt kéri fel a megye főispáni tisztségére, mint a megye egyetlen mágnását. A király – a bécsi udvar – azonban nem a „vékony füstű konyhájú” egri hadnagyot, hanem a dúsgazdag Illésházy Istvánt nevezte ki főispánnak. A Habsburgokkal szembehelyezkedő Erdély és a magyarság függetlenségéért küzdő Báthory István fejedelem és lengyel királyi rokonát és kedvencét nem lehetett a fő-

ispáni székbe ültetni. Balassi alaptermészetét tekintve a végletek embere volt: indulatossága, hirtelen haragja, vélt vagy valós botrányai, kicsapongásai alkalmat kínáltak ellenségeinek a támadásokra, ezért nem is emelkedhetett vezető beosztásba. A reneszánsz kor nagy alakjaira jellemző féktelen indulat, nagy szabadságvágy dúlt benne, amelyhez hozzájárult szellemi fölényének tudata. A környezetében szokatlanul kirívó műveltsége akkor önértéket plántált belé, hogy sehogy sem találta helyét és kielégülését ebben a harmadára nyomorított, gyarmattá süllyesztett, idegen vezetés alatt levő ország-részben.

Egyébiránt Balassi Bálint tehetsége az őt körülvevő közegben nem érvényesülhetett. Alig egynéhány főúr, esetleg familiáris és a „szájukat tátó”, vele poharazgató, de bárdolatlan végvári vitézek szállították költeményeihez, énekeihez a közönséget: nem pedig egy gazdag, fényes udvar, mint a francia, olasz vagy akár a német költő kortársainak. A maga korában Balassi teljesen egyedül állt virágénekeivel, szerelmes verseivel sok követői közül is csak Rimairól tudjuk, hogy írt szerelmes verseket is. Előtte és hosszú ideig utána, hiába keresünk szerelmi dalokat – ha voltak is elkallódtak, mert szerzőik nem kaptak nyilvánosságot. A szívnek ilyen megnyilatkozásait úgy a katolikus, mint a protestáns papok hevesen üldözték, mint a fajtalanság és erkölcstelenség terjedésének eszközét. Bornemissza Péter – Bálint nevelőapja – a „tisztátlan, fajtalan beszédekhez” sorolta őket. Pázmány Péter prédikációiban panaszkodik, hogy egyesek „undok virágénekeket irkálnak”, és kikel a férjek s apák ellen, „kiktől esztelenség, hogy virágénekeket, szerelmeskedésről írt könyveket adnak feleségek, leányok kezébe, ... s akik szerzik, akik éneklük a virágénekeket, országos kerítők, közönséges kutakat mérgezők.” Nem csodálkozhatunk, ha Balassi ilyen szellemi világban, ilyen körülmények között nem merte napfényre hozni szerelmes verseit.

Mint látható két világ élt egymás mellett, gyenge szálakkal összefonódva: ez a kettősség Balassi életét is végig kísérte. A polgári német városok szemében ez a furcsa viselkedésű fiatal főúr csak túske, idegen test lehetett. Vad szörnyetegnek érzik és festi le: holott – tudjuk – milyen finom és gyöngéd költő tudott lenni, amikor tollat ragadott: olyan finom és gyöngéd, mint amilyen senki sem volt az ő korában. Hiszen a szelle-

mi élet ilyen hangulatú világában egyszer csak minden előzmény nélkül feltűnt egy valódi költő, egy szíve szerint zengő énekes. Erős és hatalmas egyénisége toronyként magasodott ki az egyforma, szürke verselők közül. Öszintesége, sorainak életszerűsége, érzelmes szíve páratlan ebben a korban. Verseiből féktelen, szilaj szenvedélyek, vagy mélységes büntudatában vergődő lélek kiált felénk a költői kifejezés annyi erejével és szépségével, hogy Kisfaludy Károly és Csokonai fellépéséig azt a dalköltői szintet senki el nem érte. Balassi lírája tartalomában és formában egyaránt eredeti, gazdag és változatos. A magyar lírai költészet művészi színvonalán álló alkotásokat legelőször az ő költészetében találhatjuk meg, hiszen előtte a magyar líra szegényes, szűk körű és dallamosság nélküli volt. A szív üde érzéseit, az igazi lírai forrást, s a dallam könnyed, változatos lebegését ő vitte be költészetünkbe, és ezért is méltán nevezhetjük őt a magyar lírikus költészet megteremtőjének.

Balassi 1578-ban, Pozsonyba Rudolfnak hűséget esküdött és az új király ezzel egyidejűleg kinevezte Egerbe 50 lovas kapitányává. Így visszakerült Ungnádné körébe, a régi viszony ismét feléledt, – újabb és újabb dalok, költemények születnek – s amikor Anna férje Horvátországba ment az új hivatala átvételére, feleségét a birtokok igazgatása végett egy ideig Egerbe hagyta, a későbbiekben is az asszony többször visszajárt Egerbe. Úgy tűnik, hogy az ostromnak Anna nem tudott többé ellenállni, mert Bálint diadalmasan éneklé, hogy Anna „neki adta magát!”

A versfaragás közben Bálint élte a végvári vitézek mindennapos életét: a párbajozásokat, a borozgatásokat, a portyázásokat. A daliás természetű, erős, izmos, minden sanyarúságot jól elviselő, rettenthetetlenül bátor, sőt vakmerő Balassiról feljegyezték, hogy volt olyan nap, midőn egymás után 11 párviadalban aratott győzelmet.

Egri vitézkedései idején – 1579-től 1582 végéig – a felvidék kapujának és a kincses bányavárosok kulcsának számító legerősebb magyar végvárra – Egerre – bízta az uralkodó Pest megye és a Kiskunság valamennyi állami és egyházi adójának fegyveres behajtását. (Ugyanis, a török hódoltsági területekről a király és az egyház továbbra is szedte az adókat). Balassi legényeivel több ilyen akcióban is részt vett, miáltal alaposan megismerte a terület viszonyait, lehetőségeit, az egyéni vállalkozásokra is. A

*Az Nehai tekintetes és
Nangos vitéz
URNÁK,
GYARMATI
BALASSI
BALINTNAK
s amaz jó-emlékezetű Isten
ben bődöglöl ki-műlt Nehai
Nemzetes
IMAI JANOSNAK
itt haza fiának, és a Magyar
nyelvnek két ékesiségének.
ISTENES ENEKL.
Mellyet a Váradi negyedi
ditio-szerint egynéhány u
Énekekkel és Imádságokkal
ké botrástott.
Lősonban Faber Mihály
által i 676.*

várkapitány engedélyével csapata élén több portyát, rajtaütést hajtott végre török szállító karavánok ellen, amelyek során török rabokat, rabnőket szedtek, akiket busás váltságdíjakért engedtek szabadon. Ezek közül a legjobban „jövendőse” vállalkozások a török kereskedők által rendezett nagy városokon való rajtaütések voltak. A leghíresebbek ezek közül a hatvani és a dömsödi városokon való zsákmányszerzés volt.

Miért? Virtusból? Zsákmányért? Ennyire rászorult volna az anyagiakra? Liptó megye egyetlen nemes urának szüksége volt-e, ilyen zsákmányszerző vállalkozásokra? Sajnos: Igen!

Szüleik halála után, a két árvát – őt és öccsét, Ferencet – a pénzéhes unokabátyjuk: András csaknem teljesen kismizte: ráadásul a megmaradt vagyomból 1582-ben mindkét húgát – Máriát és Annát kellett kiházásítani, ugyanakkor legényei folyamatos ellátásáról is gondoskodni. Mindez oda vezetett, hogy teljesen eladósodott. 1584-ben pedig ő is nősülés előtt állt. 1584 karácsonyán feleségül is vette unokahúgát – édesanyja testvérének leányát – a fiatalon özvegyen maradt Várday Mihályné, Dobó Krisztinát. Ez a házasság nagy bajokba keverte Bálintot. Az esküdő színhelyül Sárospatakat választották, amelynek Krisztina örökség jogán harmados birtokosa volt. Balassi a várost és a várat vitézeivel az esküvő napján váratlanul elfoglalta, kiűzte onnan a német helyőrséget. (Ez rövid ideig tartott, mert néhány nap múlva a zsoldos csapatok visszafoglalták Sárospatakat.) Mindez nem maradt következmények nélkül. Krisztina testvére, Dobó Ferenc – annak reményében, hogy húga részét is megkaparinthatja – gyorsan följelentette Balassit az udvarnál, az önkényes várfoglalás és a testvérével kötött házasság miatt „vérfertőzés” bűnének elkövetése miatt. (A bányavárosok vezetői gyorsan csatlakoztak újabb kitalált rágalmakkal.)

A perek több mint két évig elhúzódtak, közben Bálint idegesen hánykolódik ide-oda, nem találja helyét, hol Lengyelország, hol Erdély felé kacsingatva, várva a jó szerencsét – ami csaknem akart eljönni – miközben elkölti összes megmaradt apai örökségét és akkor fűhöz-fához kapkodva vakmerőségekre (amilyen a sárpospataki vár elfoglalása volt), portyákra, rajtaütésekre, (amilyen a dömsödi vagy a hatvani városokon) vállalkozva. Olykor borba fojtja a keserűségét, majd elbujdosik, visszajön, sajátos jogászokodó hajlamait kielégítve, pereskedik, miközben a vitézi életet, a

végvári katonák küzdelmes mindennapjait bemutató költeményeit írja. Pedig ekkor volt a mélyponton: Erdélyben lócsiszárként lovakkal kereskedett, közben dörgedelmes hangú leveleket írt Bécsbe az uralkodóhoz (egy pár kitétel ezekből: „Végles várát erőszakkal ragadta el tőlünk Felséged”, „Felséged intézkedése túrhetetlen”, „Öfelsége még a bőrüket is lenyúztatja”, „felséged semmibe veszi a Magyar Tanács és a Magyar Kamara tiltakozásait”, egy ízben tovább ment: „Nem lehet szarba gázolni anélkül, hogy az büdös ne legyen!”) Ezek az elkeseredést tükröző felkiáltások a mindenét elvesztő Balassi kétségbeesett kiáltásai. A „vékonypénzü” Bálintnak alig 3 tucatnyi fegyveres szolgálja maradt, mert már hónapok óta nem tudta fizetni őket. Ezek viszont olyan ragaszkodással voltak iránta, hogy pénz nélkül is szolgálták, pedig több esetben Ő is katonáival együtt napokon keresztül csak híg kását evett.

1587 nyarán, a zaklatott élettel elégedetlen felesége hűtlen lesz hozzá, s házasságukat később érvénytelennek nyilvánítják. Ez év őszétől 1588 elejéig, az országgyűlés várhatóan elmarasztaló ítéletétől tartva, az Eger közeli Szarvaskő várában húzta meg magát. Ügyei azonban kedvező fordulatot vettek, s ezen felbátorodván elhatározta, hogy feleségül veszi az 1587 novemberében megözvegyült Losonczy Annát. Újult erővel lát a versírásnak, s megalkotja a mívés belsőrímekkel ékesített Balassistrófát. 1589 elején írja az olasz Castelletti Amarilli című pásztordramájának alapján a Szép magyar komédiát, ám nála a megbomló, de helyreálló szerelmi idill a magyarok számára vonzóbb színtérre, vitézi környezetbe kerül. Elhíresült verse A végek dicsérete is a katonai élet formálódó nimbuszát kívánta továbbépíteni. Balassi az erdélyi főasszonyoknak ajánlott komédia előszavában fogalmazza meg a szerelmet magasztaló nézeteit.

Losonczy Anna a versciklus főszereplőjeként nem evilági asszony többé, hanem a fiktív Júlia névvel felruházva, istenasszonnyá magasztosul. Ebben az időben keletkeztek a török dívánköltészetből merített versei is, amelyek szintén a mondhatatlan szépségű Júlia dicsőítését szolgálják. 1589-re kiderül, hogy a megnyerhetetlen asszony nem hozzá, hanem a 23 éves Forgách Zsigmondhoz fog feleségül menni.

A visszautasítás nagyon rosszul esett a katona-költőnek, hiszen attól jött kit életében egyedül igaz és állandó szere-

lemmel szeretett. Most midőn évek epekedő vágyai, ifjúkorától táplált legszebb álmai oly közel látszottak a teljesüléshez, most kellett róluk örökre lemondania. A rokonaival, feleségével, az egyházzal, a rágalmozóival és a törvénnyel folytatott küzdelmei és vereségei – veszteségei nem törték úgy meg, mint ez az egy csalódás.

Balassi a többszöri visszautasítás után, szívében égő sebével ismét bujdosásnak adta magát. 1589-től 93-ig bolyongott a felvidéken, majd Lengyelországban. Úgy tűnik a krakkói vidám élet kigyógyította bánatából, sőt – amint a Célia dalok bizonyítják – második „Júlia – Annája” is akadt, mert a Céliához írt versek ekkor születnek.

Közben ügyes-bajos dolgait intézi, haza-hazalátogatott. Nyugtalan természet nem engedte pihenni. Midőn hírt vett a török ellen indítandó dunántúli hadjáratnak ismét hazajött, hogy részt vegyen a hadjáratba. 12593-ban már a Felső-Magyarországi harcokban vett részt Tiffenbach vezérlete alatt. Füleket, Divény, Kékkő, Somoskő visszafoglalása az ő vitézségének eredménye, de a tőle megtagadott elismerés miatt visszavonult Krakkóba, ahonnan 1594 tavaszán ismét a török elleni harcokhoz csatlakozott és részt vett a Nyugat-Magyarországi sereg kötelékében, Esztergom ostromában. (Öccse: Ferenc – aki 1591. óta tokaji kapitány – ugyancsak ott harcolt a Kelet-Magyarországi sereg kötelékében és a hatvani ütközetbe szerzett sebesülésében halt meg.)

Balassi életének utolsó felvonásaként – 1594. május 19-én részt vett az esztergomi várnak a töröktől való visszafoglalását célzó ostromában, ahol elsőként ért a vár falához, majd amikor a „visszavonulási” kürtjelet meghallotta, megdöbbenően állt meg a lovával és ekkor mindkét dombját átfúrta egy-egy golyó. A sebekkel nem sokat törődő Bálint egyre gyengébb lett, a lába teljesen elüszkösödött, és 1594. május 30-án belehalt sérüléseibe. Végso óráiban, tanítványa Rimay János és egy jezsuita gyóntató: Dobokay Sándor vigasztalták. Balassi irodalmi hagyatékát, kézíratait rájuk bízta.

Balassi Bálint holttestét Balassi Zsigmond (a „pénzéhes” Balassi András fia) előbb Érsekújvárra, majd Hibbére vitette és testvéröccsével együtt – aki szintén május utolsó hetében a törökök elleni harcban esett el – temették el, apjuk – Balassi János – mellé a családi sírboltba.

Domokos József nyá. alezredes

Bemutatkozott a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége

Az ejtőernyősök önszerveződése már 19789-ban megkezdődött és 10 év múlva 1988-ban a III. veterán ejtőernyős találkozón határozták el a résztvevők, hogy létrehozzák a Bajtársi Szövetséget, az ejtőernyős hagyományok ápolása és a bajtársak érdekvédelme céljából.

Az első kezdeményezések a 62. önálló ejtőernyős zászlóalj volt tagjaitól származna k.

Az első Ejtőernyős Bajtársi Találkozóra 1981. november 4-én került sor Székesfehérváron 58 fő részvételével.

A MEBESZ célja

– Összefogni az ejtőernyőzéssel foglalkozó vagy azzal kapcsolatban álló és állt személyeket;

– ápolni a történelmi hagyományokat, emlékeket és szervezni az éves programokat;

– foglalkozni a tagság érdekvédelmi és kegyeleti ügyeivel;

– tevékenyen részt venni a nemzetközi, szakmai kapcsolatok kialakításában és a kapcsolatok ápolásában;

– erősíteni az ejtőernyős bajtársi szellemet és együvé tartozást.

A MEBESZ 1994. óta a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége tagja és az elnökségének lehetősége van a hivatásos és nyugállományú katonák érdekeinek érvényesítésére a Honvédelmi Minisztérium felső vezetése irányába.

Együttműködési megállapodása van a

– HM Légierő Parancsnokságával

– A Magyar Tartalékosok Szövetségével

– A Magyar Ejtőernyős Szövetséggel

– A Veterán Repülők Szövetségével.

– Szoros kapcsolatot ápol a Magyar Honvédség ejtőernyőzést folytató alakulataival.

Nemzetközi kapcsolatok

– 2003-ban együttműködési megállapodást kötöttünk az Osztrák Veterán Ejtőernyős Szövetséggel;

– Előkészítés alatt van a MEBESZ csatlakozása az Európai Ejtőernyős Unióhoz;

– Megállapodás aláírása van folyamatban az Olasz Veterán Hadi Ejtőernyősök Szövetségével.

Tagszervezetek

– Budapesti, egri, győri, kiskunfélegyházi, miskolci, pápai, székesfehérvári, szolnoki, veszprémi, rendvédelmi és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemi (ZMNE) tagszervezet

Az ejtőernyősök napja: március 23.

Magyarország első ejtőernyős ugrója Boksay Antal repülő hadnagy volt, aki 1918. március 23-án hajtott végre ugrását egy Heinke típusú ejtőernyő kipróbálása céljából egy gyár felkérésére.

Ezt a napot a MEBESZ elnöksége az EJTŐERNYŐSÖK NAPJÁVÁ nyilvánította.

A MEBESZ székhelye, elérhetőségei

1126 Budapest, Böszörményi út 21.

Telefon/fax: 355-1182,

BM/fax: 12-691

E-mail: bodanok@datanet.hu

1531 Budapest, Pf. 28.

Az erődépítészet titkai

„Tíz évvel ezelőtt a katonai akadémia hadművészet-történeti tanszékén egy véletlen segített hozzá a Kelet-Kárpátok magyar védelmi rendszerének feltárásához” – írja a Szabó József János alezredes, hadtörténész, a BEOSZ egyik tisztségviselője az „Erődépítészet a XX. Században” című könyv bevezetőjében. A Tinta Könyvkiadó „Várak, erődök, erődítések” című könyvsorozatában megjelent hiánypótló munka – amely segédkönyv a hadtörténet tanulmányozásához – első fejezeteiben azt mutatja be, hogyan lehet a térinformatikát a hadtörténelem kutatása során felhasználni. Az „Erődítések Európában a XX. században” című fejezetben a szerző többek közt bemutatja az első világháború osztrák–magyar erődjeit, valamint Verduntól Königsbergig az európai övvárakat.

A könyv szerzője – a Budapesti Műszaki Egyetem térinformatikai tanszékének munkatársaival – több alkalommal is felkereste az Árpád-vonal erdélyi völgyzárait, éppen úgy, mint a francia Maginot-vonalat, a belga erődrendszert és a németek híres Siegfried-vonalát, vagy a finnek legendás védőövét, a Mannerheim-vonalat.

Szabó József alezredes személyes élményeit is felhasználta a könyv írása során, s nem véletlenül figyelmezteti is az olvasókat: az erődítések romjai ma is sok helyen jól láthatók, de néhány évtized múlva ezekből nem sok marad. A XX. század hadtörténetének ezek a jelentős hadi építményei úgy tűnnek el, hogy még csak nem is tanulmányozhattuk őket. A két világháború között kiépült nagy erődrendszerek hadászati mára már elveszítették jelentőségüket. A légi erő által végrehajtható függőleges átkarolás értelmetlenné teszi a nagy, szilárd vagy rugalmas védőrendszerek kiépítését, illetve azok fenntartását. A milliós tömeghadseregek kora lejárt, már nem állítanak fel többé hasonló haderőt.

Az Erődépítészet a XX. században című könyv nem csupán a hadtörténelem iránt érdeklődők számára nyújt érdekes olvasmányt, hanem az általános katonai ismereteket is gazdagítja.

A Katonanemzedékek találkozóján tisztelettel és szeretettel köszöntöttük Vécsei Ildikó Úrhölgyet, a Victory Kft. ügyvezető igazgatóját, aki évek óta több százezer forinttal támogatja – a „Bajtársainkért” Alapítványon keresztül – a BEOSZ tagságából azokat a bajtársakat, akik nehéz körülmények között élnek.

Ugyancsak köszöntöttük Hajós Tilda Úrhölgyet, a King Classic Ruházati Kft. igazgatóját, aki szintén támogatónk (A Honvéd Bál tombola tárgyait bővíti és ezzel segíti az alapítványunk bevételét.)

És tisztelettel köszöntöttük a Németh Borház tulajdonosát, Németh Csabát, aki a találkozón borkóstolóval tette emlékezetessé találkozónkat.

BALASSI-VETÉLKEDŐ SZENTENDRÉN. A szentendrei Kossuth Lajos Nyugdíjas Klub nemrégiben rendezte meg a Balassi-vetélkedőt a helyőrségi klubban, a kalandos életű katonaköltő születésének 450. évfordulója alkalmából. A színvonalas szellemi vetélkedő játékmestere Szakács Lajos nyugállományú alezredes hadtörténész volt, a helyi nyugdíjasklub alelnöke.

A vetélkedőn rendkívül szoros küzdelemben a Gábor Áron Tüzér Bajtársi Egyesület nyugállományúak klubjának háromfős csapata lett az első. A második helyen a ceglédi nyugdíjas egyesület végzett, harmadik a ZMNE Bolyai János nyugállományúak klubjának csapata lett. A negyedik helyezést pedig a szentendrei csapat érte el.

A dobogósok a BEOSZ elnökségétől könyvjutalmat, a HM Kulturális Szolgáltató Kht-tól pedig serleget kaptak.

Pályázati felhívás

A Bajtársi Egyesületek Országos Szövetségének Elnöksége pályázatot hirdet tagegyesületei és tagjai számára a BEOSZ 15. jubileumi évfordulója alkalmából – a Szövetség indulója – szövegének megírására.

Az induló szövege fejezze ki:

– a Szövetséghez tartozás önkéntes és demokratikus jellegét,

– a hazafiság eszményét, a honvédelem ügyének támogatását,

– a bajtársi és a katonanemzedéki összefogás erejét, egymás önzetlen segítségét, a szolidaritást,

A szövegben feltétlen szerepeljen Szövetségünk jelszava: „A Haza Minden előtt!”

A pályázati feltételek és követelmények:

Pályázni csak eredeti, máshol még publikált szöveggel lehet.

Terjedeleme: 2-3 versszak, maximum hat-nyolc sorban, a refrén szövegével együtt.

Beküldése két gépelt példányban, jelígyével, a név feltüntetése nélkül.

– külön zárt borítékban a név és cím (a borítékon a jelígye és a „Szövetség indulója” cím.

Beküldési határidő: 2004. december 15.

A pályázatokat a BEOSZ címére, 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B. VII. ép. 133–135. kell benyújtani.

Pályadíjak:

I. díj 50 000 Ft

II. díj 30 000 Ft

III. díj 15 000 Ft

A pályázatokat a BEOSZ elnöksége által felkért bizottság bírálja el. A díjak átadására a BEOSZ napján, 2005. február 27-én kerül sor.

BEOSZ Elnöksége

**Bajtársi Egyesületek
Országos Szövetségének címe:**

**1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B.**

7. épület (I. emelet 133–135.)

Telefonszámok:

(06-1) 210-7513,

HM 268-46, 268-47

**A BEOSZ-NAK JELENLEG
NINCS POSTAFIÓK SZÁMA!**

A Bajtársi Egyesületek Országos Szövetségének tájékoztatója

Felelős kiadó: Sipos Géza ezredes, a Beosz elnöke. Szerkesztő és fotó: Kacsó Lajos

Cím: 1440 Budapest, Pf.: 22.